

**Історичний конкурс
«Радянське минуле. (Пере)осмислення історії»**

«Все найкраще дітям. Бірківська школа за радянських часів»

**Учасники: Горбатій Олег
Грицак Надія
Грицак Любов**

**Консультант Табачна Тетяна Олексіївна
вчитель історії**

*Довкіл села гудуть бори,
Звели зелені прапори...
Село від бору – Бірки зветься,
І серце хвильно стрепенеться,
Як Бірки я свої згадаю...
Через село серед клечань
Хлюпоче річка
Грунь – Ташань.
А на осонні край села звелася школа,
Далі поле...*

І.А.Цюпа.

Будівництво середньої школи було розпочато в 1925 році в центрі села, де раніше було ярмарковище. Затримувалось будівництво через нестачу будматеріалів. Жителі села, які мали коні, об'єднувались і возили цеглу із міста Гадяч. На будівництво школи затрачено 1 млн. крб. Майже всі роботи проводились вручну. Активну участь у будівництві школи приймали Маслівець І.І., Дудка Г., Годня Г.

З 1927 року в селі працювала семирічна і дві початкові школи. Перший випуск 7-го класу відбувся в 1929 році. Семирічну освіту отримали 30 випускників.

В 1927 році в Бірківській школі було створеного піонерську організацію. В піонери приймали і дітей, які не навчалися в школі. Вони постійно займалися такими справами: вели боротьбу з шкідниками полів, допомагали вдовам по господарству, наводили чистоту на вулицях, приймали участь у хлібозаготівлях та в ліквідації неписьменності шляхом залучення дітей до навчання в школі. (Зі спогадів Назаренка В.П.)

Зустріч з першими піонерами села Назаренко В.П. та Кривошеєю Н.Т.

В 1933-1934 роках закінчено будівництво приміщення школи. В 1935 році почалося навчання.

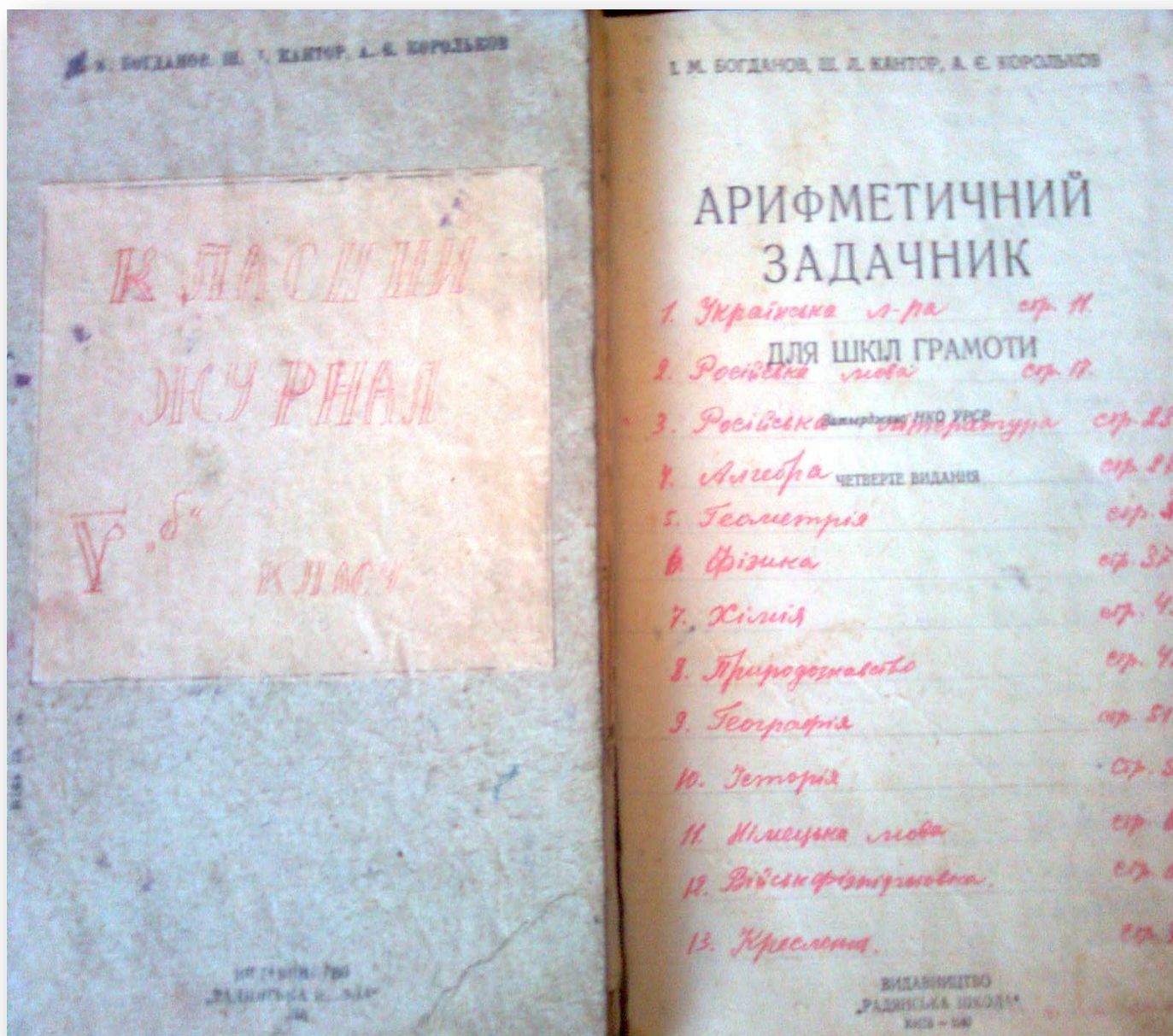
Перший випуск 10-го класу відбувся в 1938 році. Всього випущено 25 учнів. До початку Великої Вітчизняної війни зроблено 4 випуски, всього 100 учнів, які одержали середню освіту.

В роки війни в приміщенні школи містилася поліцейська дільниця. На стінах школи до цього часу залишились сліди від партизанських куль заgonу І.Й.Копьонкіна, коли вони вели бій з німцями, що в цей час перебували в своєму штабі.

Після звільнення від фашистських загарбників, приміщення школи використовувалось як заготівельний пункт, куди звозилось зерно з навколишніх сіл. Це поступово руйнувало будівлю, що згодом призвело до появи у її стінах значних тріщин.

Навчання учнів в 1944 році відновилося. У ці воєнні роки були великі труднощі із підручниками, зошитами. Писали хто на чому міг. Навіть класні журнали велися у старих підручниках арифметики, але всіх вимог до ведення класних журналів дотримувались.

У навчальному процесі важливу роль відігравало військово-патріотичне виховання школярів. Учителями були недавно звільнені через тяжкі поранення в запас військовослужбовці, які своїм життєвим прикладом показували, як треба любити рідну Батьківщину.

На уроках української мови писались диктанти на військово-патріотичну тематику.

Післявоєнні роки були важкими для всього населення. Не оминуло лихоліття і дітлахів. Не вистачало найнеобхідніших речей: одягу, взуття, шкільного приладдя. Розкішшю був звичайний зошит, олівець, учнівське перо. Учні вчилися писати між рядками старих газет та книжок. До школи діти ходили в перешитому з батьківського плеча одязі. Пара взуття приходилась на декілька школярів, тому в школу доводилось ходити по черзі.

*Учні початкової школи післявоєнних років
Снісаренко Іван та Снісаренко Василь*

Незважаючи на всі труднощі, школа стала оновлюватись і прикрашатись. Діти та вчителі працювали над її оформленням, саджали сад, квітники.

До цього часу велике двоповерхове приміщення школи опалювалось грубами, які не завжди могли нагріти класні кімнати. А в 50-х роках під керівництвом директора школи Гладкого Григорія Тимофійовича було зроблено водяне опалення з потужним котлом, вмонтованим у підвалі. Це забезпечило не лише тепло в класах, а й значно покращило санітарний стан приміщення всієї школи. В 1954 році школа мала найбільшу кількість учнів – 490. Заняття проходили в дві зміни.

Учні та вчителі були активними у всіх сферах суспільного життя села. Вони постійно допомагали колгоспникам на полях та фермах, влаштовували для них виступи художньої самодіяльності. Знаходили час і для урочистого

відзначення знаменних дат.

Традиційно День піонерії відзначали піонерським вогнищем

Школярі займалися спортом. Постійно приймали участь у шкільних та районних змаганнях.

*На шкільній весняній спартакіаді.
На старті учні 10 класу Величко О. і Барило Г.*

Забіг на 60 м. На старті Коцегуб Л., Коник В., Прудка К., Горбатій Л.

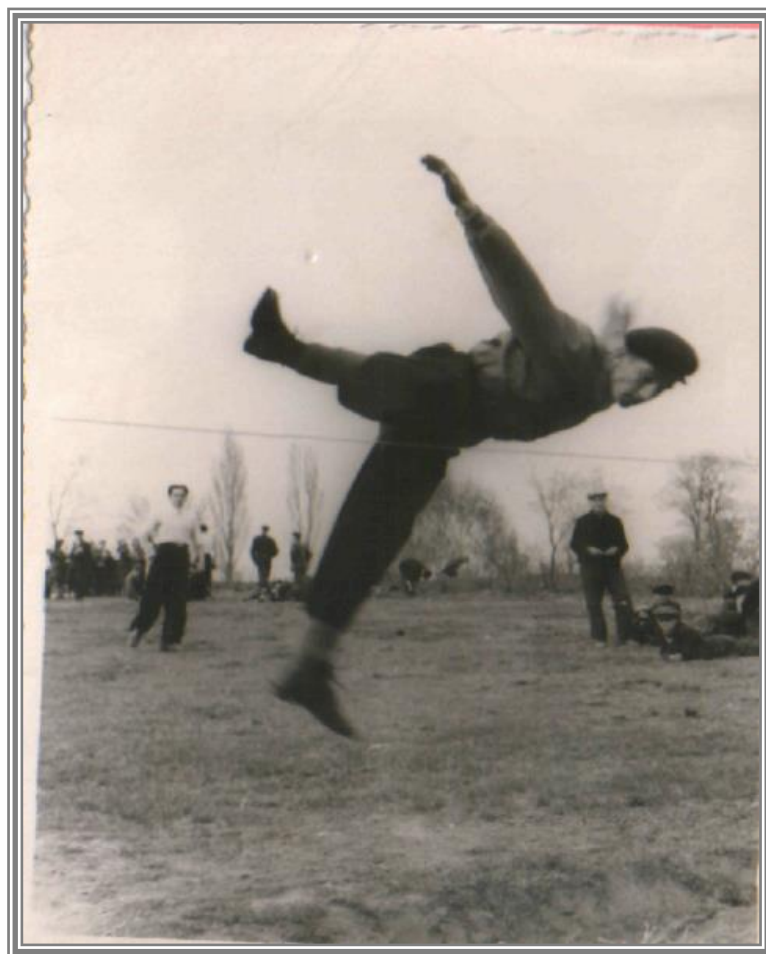
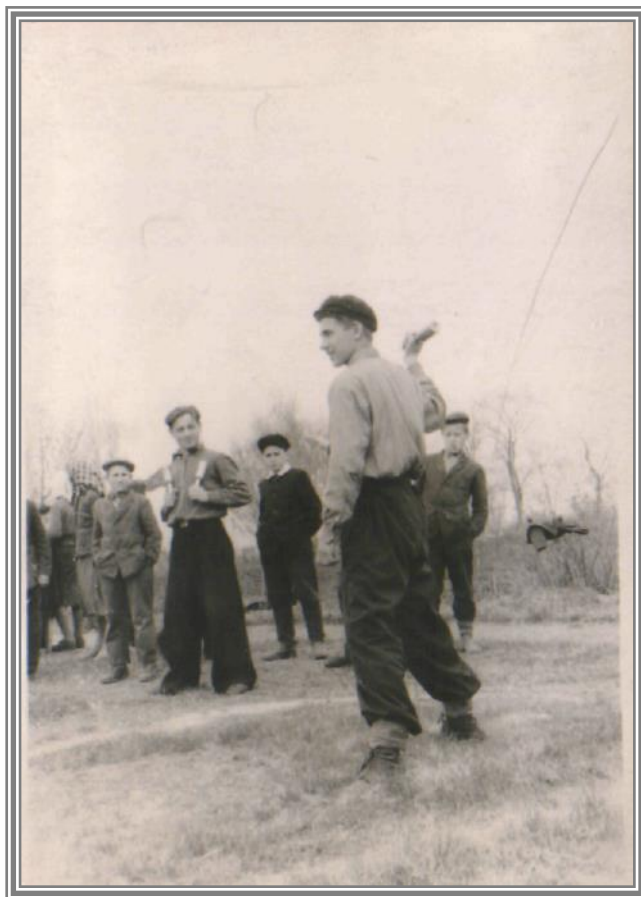
Краща спортсменка 6-А класу Касяненко Ольга на весняній шкільній спартакіаді зайняла I місце по стрибках у довжину

Пирлик Григорій – кращий на дистанції 100 м.

Тесленко Зіна – II місце у районній спартакіаді з велопробігу

Бабйонишев Леонід, учень 10-Б класу, показав гарні результати з усіх видів спорту

В 1960 році школою було зроблено 15-й випуск. На той час в ній налічувалось до 500 учнів, по 3 паралельних класи. З 1950 по 1960 рік середню школу закінчили 443 учні.

Bunyck 1960 p.

З 1958 року в школі почала працювати виробнича учнівська бригада, в розпорядженні якої було 62 га землі для вирощування картоплі і кукурудзи. Бригада налічувала 42 учнів 8-9 класів. Також учні приймали участь у вирощенні помідорів, соняшника, цибулі, кормових буряків.

Виробнича бригада нараховує 42 учні 8-9^х класів, має чотири ланки. Рада бригади слідує: бригадир, його заступник, ланкові, агрономи, директор школи, вчителі-вихователі, представник комітету комсомолу школи.

Земельна площа дорівнює 62 га

Учні вирощують слідує культури:

озимої пшениці - 33 га, картоплі - 17,3 га,

кукурудзи - 10,2 га, моркви - 0,5 га, цибулі - 0,5 га,

капусти - 0,5 га.

Члени виробничої бригади взяли такі зобов'язання:

Назва культур	зобов'яз.	виконан.	Назва культур	зобов'язан.	виконання
Оз. пшениця	20 ч.га.	17,85 ч.	морква	100 ч.	120 ч.
картопля	150 ч.	107	цибуля	80 ч.	
кукурудза	50 ч.	62,5	капуста	180 ч.	

Вивезено навозу 250 т: під кукурудзу - 200 т, під картоплю - 50 т

Учні виробничої бригади на 1/III - вироблено трудоднів 1220

Ланка Маловічко Н. завантажує картоплесаджалку

Учні 6-А класу доглядають гусей в колгоспі «Більшовик».

Перебирання коконів тутового шовкопряда. 1961 рік
В 1950-1960 роках в школі працювали гуртки: співочий, танцювальний, хімічний, географічний, спортивний, фотогурток.

Високу майстерність показували члени акробатичного гуртка, яким керував учитель фізкультури Кузнецов М.І. Гуртківці зі своїми виступами побували на районних, обласних та республіканських конкурсах, де займали призові місця.

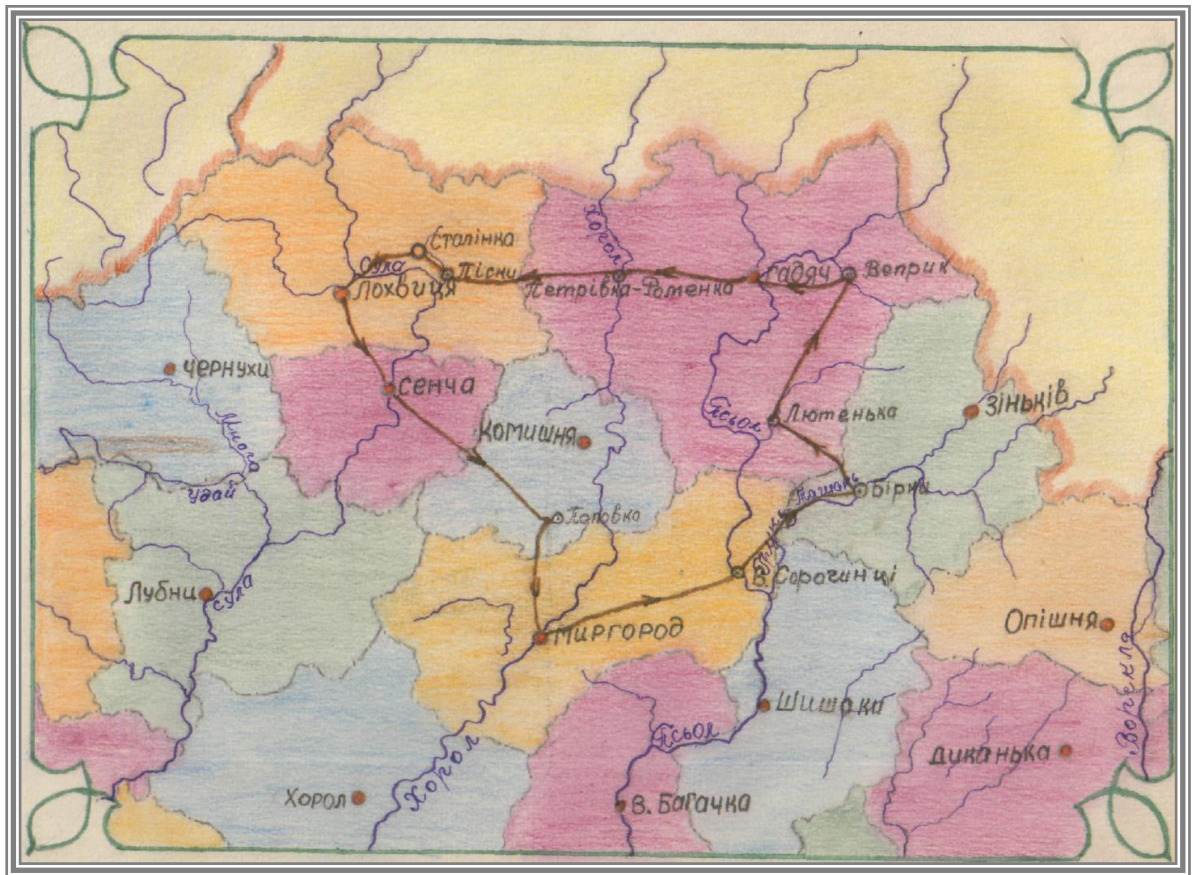

Заняття акробатичного гуртка

Школярі дуже любили вивчати свій край у походах та екскурсіях. Пішки, на велосипедах, вантажними машинами вони подорожували по визначних місцях.

На велосипедах по рідному краю (1961 рік)

Маршрут походу

Активно працював географічний гурток.

Учасники географічного гуртка вивчають невидиму частину Місяця на виготовленому ними глобусі

В школі силами учнів та вчителів збудували географічний майданчик, де були встановлені різноманітні прилади для спостереження за погодою. Крім метеорологічних спостережень, займалися збором різних матеріалів, складанням календарів погоди, проводилися зустрічі гуртківців з моряками Чорноморського флоту. В 1960 році члени гуртка прийняли участь у грі „Дорогами семирічки” і зайняли одне з призових місць в республіці.

Зустріч гуртківців з моряками Чорноморського флоту

До 90-річчя з Дня народження В.І.Леніна в школі було посаджено фруктовий сад: 220 шт. різних сортів яблунь. Сад біля школи насаджували вже три рази.

Починаючи з кінця 50-тих років в школі діяла кролеферма. Учні працювали із задоволенням і мали від цієї роботи певні кошти, які потім використовувались для преміювання дітей.

Старанно доглядають кролів учні 7-А класу

З 1958 року в школі запроваджено самообслуговування.

Щороку учні
школи вирощували
зелену масу для
ранньої підгодівлі
молодняка птиці.

З метою покращення матеріальної бази в 1960 році була збудована шкільна майстерня та теплиця. Активну участь у будівництві цих споруд приймали самі діти та вчителі.

Функціонувала теплиця до кінця 70-их років, де учні під керівництвом учителів біології (., Матвієнко Н.Ф., Ажажі Н.О) вирощували розсаду квітів для шкільних клумб та овочів для посадки на шкільних ділянках.

Бірківська школа знаходиться у мальовничому місці, серед соснових борів, на берегах прозорої річки Грунь-Ташані. Тому її приміщення неодноразово використовувались як літні піонерські табори.

Бірківський піонерський табір «Світанок» (1972 рік)

Робота піонерської дружини велася під керівництвом педагогічного колективу та старших піонервожатих. Діти зустрічалися з цікавими людьми, з передовиками сільськогосподарського виробництва, учасниками Великої Вітчизняної війни, вели дослідницьку роботу на навчально-дослідних ділянках, працювали в різноманітних гуртках, виконували різну суспільно корисну роботу, вивчали свій край в походах та екскурсіях.

*Зустріч з Героєм соціалістичної праці, випускницею школи,
трактористкою місцевого колгоспу «Більшовик»
Леоновою Ганною Дмитрівною*

*Зустріч з учасником партизанського руху в Італії
Омельченком Дмитром Михайловичем (1977-й рік)*

*Зустріч з передовою дояркою колгоспу «Більшовик»
Дудкою Марією Харитонівною*

*Учні на фермі колгоспу імені Куйбишева, де працює передова доярка
Козик Анастасія Сільверстівна (1973 рік)*

У школі велася значна пошукова діяльність, яку в свою чергу організовували вчителі історії. Значну роботу по цьому напрямку проводила Галина Кирилівна Бражник, а пізніше працював з дітьми Іван Іванович Ажажа. Велику роботу провели піонери, збираючи матеріали про Героя Радянського Союзу М.С.Корнілова, ім'я якого носила піонерська дружина. Вони відшукували матеріали про Михайла Семеновича, листувалися з його рідними.

Невід'ємною частиною військово-патріотичного виховання в школі стала гра «Кордон». За завданнями головного штабу цієї гри, надрукованими в газеті „Зірка”, учні розробляли плани гри, проводили зустрічі з учасниками Великої Вітчизняної війни, вивчали історії героїв-прикордонників, а потім звітували перед головним республіканським штабом. В школі була організована застава №287 імені Героя Радянського Союзу Люкшина. Учні школи приймали участь у грі з 1970 року. Неодноразово школа одержувала призи, подяки, грамоти. Найбільш активні учасники гри „Кордон” були нагороджені путівками у піонерський табір „Молода гвардія” в м. Одеса.

КОРДОН-74

НАКАЗ

командуючого піонерськими
застанами України

13 грудня 1974 р. № 23 м. Київ

Піонерські застави активно почали підготовку до 30-річчя Великої Перемоги. У своїх донесеннях вони розповідають про цікаві пошуки й зустрічі, про дружбу з ветеранами Вітчизняної війни. Штаб виносить подяку всім піонерським застанам за виконання наказу № 22.

Наказую:

1. Піонерським застанам включитися до операції «Пароль: «Бойова слава!» (умови надруковані в газеті «Зірка» від 15 листопада ц. р.).

2. Розробити й провести конкурси знавців прикордонної справи. Прізвиська й фотографії переможців занести до щоденника піонерської застави.

Про виконання наказу повідомити штаб піонерських застав при редакції газети «Зірка» до 15 лютого 1975 року.

Герой Радянського Союзу
полковник у відставці В. Г. ХОМРАЧ.

НАШ КОМАНДУЮЧИЙ

Ви вже помітили: наказ підписав новий командуючий. Це — Герой Радянського Союзу полковник у відставці Володимир Гаврилович Хомрач, ветеран-прикордонник, герой війни, щирий друг піонерів і школярів.

...Туманна вереснева ніч 1943 року. Командир взводу старший сержант Хомрач одержав наказ: захопити плацдарм на правому березі Дніпра й забезпечити переправу полку. Він сів у перший човен. За ним пливли інші. Половина путі вже позаду. І раптом гуркіт розірвав тишу, вогняні лінії перерізали нічну темряву. Хомрач вивів човни з-під вогню. Правий берег зустрів бійців знову зливою свинцю. Але вони підповзли до траншеї, закидали фашистів гранатами й кинулися в рукопашну. На старшого сер-

Рядки з донесень

Хто з односельців служив на кордоні? Завдання дізнатися про це одержали юні прикордонники. В пошуках брали участь усі. І от — радість. Ми дізналися, що всім наших односельців у різні роки охороняли державний кордон СРСР. З одним із них ми зустрілися. Павло Ілліч Шкарупа розповів нам про цікаві події під час служби.

ПІОНЕРСЬКА ЗАСТАВА № 179.

Полтавська область,
Хорольський район,
Трубайцівська середня школа.

* * *

Цю зустріч можна назвати зустріччю з минулим. Колишній прикордонник лейтенант запасу Володимир Леонідович Кручинін розповів про тяжкі бої на кордоні в далекому серон першому. Він сам був учасником цих боїв. Так почалась у нас заочна подорож по західному кордону. Ми неначе пройшли по вогненній прикордонній смузі, де тридцять з лишком років тому мужньо билися радянські прикордонники.

ПІОНЕРСЬКА ЗАСТАВА № 452.

Волинська область,
Любомльський район,
Гушанська середня школа.

* * *

Книжки про прикордонників люблять читати всі — і хлопчики, і дівчатка. І тому ми вирішили створити на піонерській заставі свою прикордонну бібліотеку. Зібрали вже багато книжок: «Розповіді про прикордонників», «Роса прикордонних стежок», «Кордон відкривається опівночі», «Брестська фортеця-герой» та ін.

ПІОНЕРСЬКА ЗАСТАВА № 271.

Дніпропетровська область,
м. Вільногірськ,
середня школа № 4.

жанта налетів фашистський обер-лейтенант. Хомрач першим натиснув на спуск автомата. Взвод захопив плацдарм і удержав його. За цей подвиг комуніст В. Г. Хомрачу було присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Це один епізод війни. А потім Хомрач служив на західному кордоні. Все було в його бойовому житті — і важкі нічні пошуки, і багатокілометрові переслідування, і боротьба з ворожими дзутчиками, і робота в загонах юних друзів прикордонників. І так — майже тридцять років прикордонної служби.

Зараз полковник у відставці Володимир Гаврилович Хомрач знову на бойовій роботі: він — командуючий грою «Кордон». Юні прикордонники, слухайте його наказ!

Застава на урочистому марші до Дня прикордонника

«Зелені» зайняли оборону в урочищі «Круча»

Розвідка веде пошук

В 1974-1975 роках, ідучи на зустріч 30-річчю Великої Перемоги, учасники гри вивчали історію Великої Вітчизняної війни, бойовий шлях односельчан, що пройшли важкими військовими дорогами.

*Зустріч школярів з учасником Великої Вітчизняної війни
Бедюхом Захарієм Мусійовичем*

Іншим напрямком виховної роботи школи був збір етнографічних та фольклорних матеріалів. Діти зустрічалися із старожилами, записували з їхніх вуст старовинні обряди, пісні, прислів'я, приказки.

Кращі юні етнографи

Також вивчали літературну спадщину свого письменника земляка І.А.Цюпи, класиків української літератури. Під керівництвом учительки словесності Цюпи К.К. проводились цікаві літературні КВК, читацькі конференції, літературні вікторини, присвячені річницям визначних письменників.

Літературний КВК, присвячений 100-річчю з дня народження Лесі Українки

Традиційними стали Шевченківські дні в школі під час проведення яких проводилися конкурси на краще читання поезій Т.Г.Шевченка, інсценізацій за його творами, класними колективами випускались літературні газети.

Інсценізація уривку з твору «Наймичка» (1973 рік)

*«... то вусами страшенними сивими пустує, ну звичайно, як дитину пестує
старого ...»*

Юні актори Тарас Марія, Сень Олександр

Учасники Шевченківських свят (1976 рік)

У 80-х роках вся ця робота продовжувалася. Багато учнів школи працювало в гуртках художньої самодіяльності, що діяли при Будинку культури. Під керівництвом Манойло Надії Миколаївни працювали хорівий, танцювальний, драматичний колективи.

На сцені учасники вокального ансамблю (1985-86 рр.)

У 1986 році доля закинула в наше село викладача Зіньківської музичної школи талановиту і різнобічну особистість - Усенко Євгенію Миколаївну. Так, як вона стала постійно проживати в Бірках, керівництво закладу пішло на те, щоб відкрити при Бірківській школі клас гри на бандурі. З появою цієї людини діти в школі заспівали: їхні виступи на шкільних заходах, на сцені сільського і районного Будинків культури, на міському стадіоні, на Сорочинському ярмарку радували глядачів. За її ініціативою в школі було створено ансамбль бандуристів, який в подальшому ставав неодноразовим призером та переможцем конкурсів різних рівнів. В 1987 році вона започаткувала фольклорно-етнографічний колектив «Горличка». Учасники цього колективу вивчали музичну спадщину рідного краю: обрядові, весільні, купальські пісні, колядки, щедрівки, веснянки, колисанки, народні прислів'я та приказки, загадки, дитячі ігри та забави. Вони не лише збирали цей матеріал, а в яскравих народних костюмах демонстрували його перед глядачами. Колектив полюбили не тільки в школі, а за її межами. Їхні виступи радували жителів села. «Горличці» аплодували зіньківчани, гадячани, зала Полтавського театру імені Гоголя. Вони були запрошені на фольклорне свято до Києва.

«Кругом «мариноньки» ходили дівоньки...»

«Я вам казку розкажу, а ви займіться вишиванням, а ти клубочок мотай, а ти пір'ячко скуби...»

Для кінця 80-их і початку 90-их років характерним було вивчення та використання методики комунарського виховання, якою в районі опікувалась Борсук Раїса Іванівна. Педагоги та учні нашої школи активно включилися в цю цікаву справу: вони учасники районних комунарських семінарів, ентузіасти в проведенні колективних творчих справ у своїй школі.

*Районний семінар з методики комунарського виховання
в Дейкалівській школі*

Наша школа завжди була і залишається не тільки місцем навчання, а й центром духовного, морального, естетичного, патріотичного, трудового виховання. Так як і кожний навчальний заклад, школа має свої традиції, молоде покоління живе активним змістовним життям. Педагоги спрямовують свої зусилля на формування і розвиток високоінтелектуальної свідомої особистості, з активною громадянською позицією, готовою до подальшої освіти і трудової діяльності.

Життя в школі триває...